

Hrvatska nema nacionalnu ekonomsku politiku, a predizborna retorika sugerira da je neće ni imati

Pišu: Guste **SANTINI**

S misao politike je ostvarenje postavljenih ciljeva. Razumno je pretpostaviti da se ciljevi ne ostvaruju sami po sebi, tada ne bi bilo potrebe za ekonomskom politikom kako to tvrde (neo)liberalisti. Pojedinac ima svoje ciljeve i svoju politiku. Obitelj, tvrtka također imaju, ili bi trebali imati, svoje ciljeve. Od uspostave nacionalne države, nacionalnim se ciljevima pridaje najveća moguća pažnja. Cilj je rasprava koja slijedi pokazati kako je ekonomska politika uvijek "nacionalistička", a nerijetko i "šovinistička".

Globalni sustav

Kao nacionalističku možemo odrediti merkantilizam, protekcionizam i intervencionizam. Šovinistička politika ogleda se u imperijalizmu i kolonijalizmu. Globalizacija je iznjedrila krilaticu "Misli globalno, djeluj lokalno", što valja precizirati kao rast utjecaja izvanjskog (što se amortizira analizama) na domaće odluke nositelja ekonomske politike svake zemlje koja se, na temelju globalizacije, transformira iz nacionalne u tržišnu državu. Dakle, danas nije moguće voditi učinkovitu ekonomsku politiku ako se najveća moguća pažnja ne posvećuje analizi postojećeg stanja na globalnoj razini. To je moguće samo znanstvenim pristupom koji jasno dijagnosticira stanje i položaj zemlje u globalnom sustavu. Iz takvih analiza definiraju se vlastiti ciljevi koji se, zahvaljujući spoznajama, učinkovito ostvaruju. Navedeno nije posebno određeno u slučaju ekonomske politike, već predstavlja opći pristup preciziranja odnosa i položaja određene zemlje u i prema svijetu. U nacionalnoj državi vođenje ekonomske politike bilo je autonomno to više što je odnosna zemlja bila razvijenija. U tržišnoj državi izvanjsko smanjuje broj stupnjeva slobode, rastu ograničenja, pa je sustavni pristup (planiranje) od odlučujuće važnosti. Ponekad se to iskazuje neizravno, ponekad izravno. Tako je predsjednik SAD Woodrow Wilson putem svojih slavni

PRIVATIZACIJA DRŽAVE VODI NAS U SIROMAŠTVO

Premijer Plenković svjesno želi da Hrvatska postane Kosovo u okviru EU-a

zadovoljni svojim položajem u EU-14 točaka sugerirao nezavisnost i pravo na samoopredjeljenje neslobodnih naroda kako bi "kreirao" dodatna tržišta američkom gospodarstvu. Donald Trump svoju ekonomsku politiku precizirao je izrazom "America First", što se, u operativnom pogledu, pokazalo kao povrat nacionalnoj ekonomskoj politici ili, što je isto, ignoriranje globalnih trendova. Tržišne države od kojih valja učiti su Njemačka, Japan (koje su u svim uvjetima vodile brigu o svom gospodarstvu) i, posebno, Kina koja je postala bitan čimbenik (ne)stabilnosti u svijetu. One su spoznale ograničenja i prilike koje donosi globalizacija. One koriste posebnosti globalizacije kao polugu razvoja svojih gospodarstava. Navedene zemlje snažan su čimbenik rastućeg procesa centralizacije i koncentracije kapitala. Brexit ukazuje kako su Britanci ne-

U bivšoj državi Fond za nerazvijene republike i autonomnu pokrajinu Kosovo hrvatski su političari kritizirali. Prikupljena sredstva nastojala su se usmjeriti na način da razvijeni izravno ulažu u manje razvijena područja. Rezultata nije bilo niti ih je moglo biti

Hrvatska svoju investicijsku aktivnost, ako prihvaćamo mišljenje premijera Plenkovića, može zahvaliti kohezijskim fondovima. Takve izjave svrstavaju Hrvatsku u zemlje koje bez infuzije ne mogu funkcionirati. Poštovani premijeru, takva izjava mora zabrinjavati

HRVATSKI EKONOMSKI NACIONALIZAM
To nažalost ne postoji

ZELJKO HADJINJAK / GROPIX

'Zložesta' Mađarska ne prihvaća prijedloge birokracije EU-a

Njemačka kao vodeća zemlja EU-a mora se brinuti o svakoj članici i zato podržava program pomoći za ugrožene od 500 milijardi

Premijer Plenković 22. svibnja položio je kamen temeljac za osnovnu školu u mjestu Sveti Ilija kod Varaždina

Hrvatska je bez kriterija prihvatila otvaranje granica. Strana konkurencija pomela je ono što nije privatizacija. Preko noći zatvoreni su proizvodni pogoni. Svoje industrije nisu napustile Slovenija i Mađarska, koja zato kontrolira našu veliku poslovnu banku i INA-u

zavajau Austriju. Depresija izazvana koronavirusom još nije donijela odluku kojom bi Europska unija pomogla zemljama koje nisu u stanju svojim raspoloživim resursima amortizirati prisutnu depresiju. Za Hrvatsku je pomoć od presudne važnosti. Njemačka kao vodeća zemlja mora se brinuti o stanju u svakoj zemlji članici. Austrija ne mora. Zato Njemačka podržava predloženi program pomoći vrijedan 500 milijardi eura kako bi se pomoglo ugroženim zemljama. Francuska,

kojoj je pomoć nužna, snažan je argument da će se ipak, na kraju priče, dijeliti pokloni. "Zložesta" Mađarska ne prihvaća "harmonizaciju" sustava i politike kako je predlaže birokracija EU-a. Slovenija i Češka diskretno vode svoju politiku kako bi ostvarile svoje ciljeve. Hrvatska u svakoj prilici izražava svoju vjernost, što je moguće narodski ocijeniti da je Hrvatska "veći katolik od pape". Da je tome tako, dovoljno je prolistati novine u kojima vladajuća stranka prikazuje sredstva kohezijskih fondova kao spasonosni izlaz iz postojeće krize. Usput rečeno, predlažem novoj vladi da angažira Ekonomski institut u Zagrebu kako bi se, na temelju komparativne analize, spoznalo zašto je Slovenija toliko uspješnija od Hrvatske. Stalno nas uvjeravaju kako ovi i ovakvu depresiju nije bilo moguće predvidjeti. Prema izjavi premijera Andreja Plenkovića, Hrvatska se

dobro ponijela u vrijeme koronavi-rusne depresije. Uostalom, od uspostave samostalnosti ni jedna vlada nije imala drugih riječi osim hvale za svoja postignuća.

Krizni menadžment

Katastrofičari su najvjestili izbivanja krize prije više od godinu dana. Katastrofičari nisu predvidjeli koronakrizu, ali su predvidjeli olujne oblake koji će inicirati novu krizu. Poznavatelji ekonomske teorije i politike znaju da u dobra vremena nema potrebe za Vladinim intervencijama. Sustav funkcionira sam od sebe, manje poremećaje sam rješava putem svojih ugrađenih stabilizatora. Narodski rečeno po "meštralu" je lako jedriti. Ono što nekog kapetana, u ovom slučaju Vladu, čini dobrim kapetanom jest njegova sposobnost da plovi po "neveri". Dakle, u dobra vremena zadatak je Vlade da analizira bit-

ne parametre kako bi predvidjela ugroze koje bi mogle, iz bilo kojeg razloga, postati dodatno ograničenje u ostvarivanju postavljenih ciljeva. Tako dolazimo do pojma menadžmenta. Poslovni rukovoditelji stalno se pripremaju za krizna vremena. Da bi ostali učinkoviti, moraju stalno voditi brigu kako smanjiti nepotrebne, čitaj: jalove, troškove i tako maksimalizirati svoje profite. U slučaju države zadatak je Vlade da čini isto. Vlada nam je potrebna u vrijeme krize. To je binos shvatiti, kako bi rekao premijer Plenković. Pravi menadžment je krizni menadžment. Ne treba zaboraviti da je HDZ tijekom svog mandata stalno kritizirao svoje pređašnike kako su smanjili plaće u javnom sektoru, kako nisu bili socijalno osjetljivi. Da bi dodatno potkrijepili svoju argumentaciju, ističu povećanje plaća u javnom sektoru, rast gospodarske aktivnosti. Zapravo, ne propuštaju

ni jednu priliku da kažu biračima kako su oni i samo oni pravi izbor. Iz tako "uvjerljive" argumentacije je kritiziranje rada Vlade je politikanstvo kako bi se umanjili sjajni rezultati koje je Vlada ostvarila u svom mandatu. Kritičari su krivi jer su u vrijeme "meštrala" govorili kako treba provesti reforme, smanjiti poreznu presiju, restrukturirati državu koja će manje trošiti i tako povećati blagostanje hrvatskih građana i konkurentnost gospodarstva. Stvarno su zločesti kritičari koji se nisu pridružili hvalejnu politiku koju je provodila naj-bolja vlada dosad. To je razlog što u javnom prostoru nema rasprava o ekonomskoj politici. To je razlog što je premijer Plenković rekao, kako nisu potrebni ekonomisti. Po njegovu mišljenju, Vlada je radila tako dobro da bolje nije mogla pa bi, prema tome, ekonomisti mogli samo smanjiti zapanjujuću

učinkovitost. Treba podsjetiti da su četiri zemlje platile veliku cijenu zbog pogubnih učinaka krize iz 2008. Portugal, Italija, Grčka i Španjolska, nazvane pogrdnim imenom PIGS, platile su veliku socijalnu cijenu, posebno Grčka.

Lošiji od Grčke

Tada sam govorio kako je stanje u Hrvatskoj usporedivo s onim u Grčkoj. To je u javnosti loše prihvaćeno. Danas mogu reći kako će prisutna depresija pokazati da smo u lošijem položaju od Grčke. Izvještaji o stanju članica EU-a pokazuju da je Hrvatska zamijenila Portugal i tako se pridružila ne baš sjajnom i slavnom kvartetu. Valja uočiti, kako bi rekao premijer Plenković, da su sve zemlje imale dulje ili kraće vrijeme diktature. Diktatura u svojoj osnovi pretpostavlja moćnu državu koja više uzima kako bi više dijelila. Ta i takva politika ne

vodi računa o poreznom kapacitetu vlastitog gospodarstva, već o političkim interesima vladajućih. U javnim financijama taj je fenomen istražen i predstavlja snažan argument kako demokracija, ma koliko manjkava bila, predstavlja bolji sustav. To nije cijela priča. Navedene zemlje nalaze se na Mediteranu i zahvaljujući suncu i zatvorenom moru, "blaguju" turističku rentu. U tome prednjači Hrvatska samo relativno (najmanja od nabrojanih zemalja). Nažalost, doprinos turizma iznosi "zavidnih" 17% BDP-a. Kako u loša vremena, sedam milijardi krava, turistički sektor bilježi progresivno potonuće, preferira-turističke aktivnosti pokazat će pravo lice ekonomske politike. Nažalost, SDP u svom predizbornom programu najavljuje predloženo smanjenje porezne stope PDV-a u turizmu, što nam sugerira kako se nismo i nećemo opametiti. Prema

tome, nije bitno tko će pobijediti, bitno je da će se postojeća agonija nastaviti. Ni to nije sve. Hrvatska ima daleko najmanji dohodak po glavi stanovnika od svih promatranih država. Dohodak po glavi stanovnika može, ugrubo, identificirati sposobnost amortiziranja negativnih učinaka. Po svim smo kriterijima najugroženija zemlja. Ipak, nama se svi dive, kako bi rekao premijer Plenković. Problem je u tome što ne mogu pronaći razloge zašto bi nam se drugi divili. Hrvatska svoju investicijsku aktivnost, ako prihvaćamo mišljenje premijera Plenkovića, može zahvaliti kohezijskim fondovima. Takve izjave svrstavaju Hrvatsku u zemlje koje bez infuzije ne mogu funkcionirati. Poštovani premijeru, takva izjava mora zabrinjavati. U bivšoj državi Fond za nerazvijene republike i autonomnu pokrajinu Kosovo hrvatski su političari kritizirali (koliko je to politički centralizam dopustao). Stariji se sjećaju kako su se prikupljena sredstva nastojala usmjeriti u gospodarsku aktivnost na način da razvijeni izravno ulažu u manje razvijena područja. Rezultata nije bilo niti ih je moglo biti. To je problem. Ljubav hranjena poklonima vječno je gladna. Hrvatska, prema izjavama i premijerovu hvaljenju kohezijskih fondova, svjesno želi postati Kosovo u okviru EU-a. Ni manje ni više. Na ovim stranicama sam više puta rekao kako tržišni način privređivanja ne priznava da razvijeni izravno ulažu u manje razvijena područja. Jednostavno "riba se ne dijeli, već ju je potrebno naučiti loviti", kako su to govorili stari Kinezi. To je krivi put koji mora zabrinjavati. Dijeljenje znači ovisnost koja raste to više i brže što je neka zemlja ranjivija. Hrvatska je zabrinjavajuće ranjiva. Nažalost, HDZ u svojim promišljanjima nije usamljen. Dio hrvatskih političara, koji se smatraju i predstavljaju domoljubima, smatra da mi imamo pravo dobiti ribu kako bismo se prehranili. Kritiziraju razvijene zemlje koje ne imaju, po mišljenju tih političara, dovoljno empatije za manje razvijene zemlje, posebno Hrvatsku. Umjesto da se nacionalno osviješteni političari zalažu za subjektivitet hrvatske države, predstavljaju EU kao krivca za naše rastuće nevolje. Narodski rečeno, smatramo da je prihvatljivo da njemačka, austrijska, nizozemska vlada dio poreznih prihoda koje su uzеле svojim građanima preusmjere Hrvatskoj. Da smo kojim slučajem razvijena zemlja, što s postojećim pristupom nikad nećemo biti, bismo li glasali da se dio poreznih prihoda usmjeri drugim zemljama ili bismo povećali socijalna prava vlastitim ugroženim građanima. Ne treba gubiti iz vida da svaka zemlja ima svoju sirotinju. Prisutna depresija sučelit će nas s istinom - nema dijeljenja. I točka.

Povijesne činjenice

Kako bih pokazao da je od uspostave moderne države ekonomska politika imala za cilj promicanje vlastitih interesa, podsjetit ću na povijesne činjenice. Uspostava nacionalne države nastaje razvojem vojne tehnologije. Mislim na barut i topništvo. Do pronalaz

RH nema nacionalnu ekonomsku politiku, a neće je ni imati

ska artiljerije, naoružanje je bilo podnošljiv trošak za feudalne moćnike. Međutim, manufakturna proizvodnja topova i baruta sasvim je druga priča. Da bi se očuvali vlastiti posjedi, morala se uspostaviti stajanja obrazovana i profesionalna vojska koja je morala biti moderno opremljena. Umjesto mnogo feuda koji su djelovali samostalno, oni se "udružuju" i formiraju državu. Jasnije, riječ je o interesnom povezivanju, nema tu nikakva nacionalnog naboja. Suveren postaje moćan jer on je taj koji brani i napada. Da bi to učinkovito radio, morao je integrirati feude u jedinstvenu državu. Pretstavka i posljedica uspostave nacionalne države je merkantilistička doktrina. Moram reći kako su temeljna polazišta merkantilizma i danas prisutna u svim uređenim i razvijenim zemljama. Osobno zagovaram merkantilističko polazište. Država, da bi opstala, mora uspostaviti državnu blagajnu. Svoj vrhunac apsolutizam dostiže za vrijeme Luja XIV., kralja sunca, zahvaljujući kardinalima Richelieu i Mazarinu. Ministar financija Colbert nastoji merkantilističkim modelom dinamizirati razvoj francuskoga gospodarstva. Općenito, merkantilizam se pojavljuje u dva osnovna oblika.

Jedan se naslanja na tržište i trgovanje koji dominiraju u Nizozemskoj i Engleskoj (putem banaka i istočnoindijskih kompanija -sic!), a drugi, kontinentalni, temelji se na razvoju manufakturne proizvodnje (povećanje samodostatnosti). Mladim kolegama sugeriram da komparativno sučele rezultate engleskog i francuskog merkantilizma. Bitno je identificirati kako nacionalnu državu jasno određuju granice. U okviru svojih granica nacionalna država ima svoju autonomnu izvršnu, sudsku, pravosudnu i monetarnu vlast. Merkantilizam zagovara suficit u robnoj razmjeni s inozemstvom. Joana Robinson i još slaviji njezin profesor J. M. Keynes smatraju kako je određivanje suficita robne razmjene s inozemstvom dobro odbran cilj ekonomske politike. Štoviše, cijelo jedno poglavje u Općoj teoriji, zaposlenosti kamate i novca, koja je promijenila makroekonomiju i ekonomsku politiku, posvećuje merkantilizmu.

Jasno, (neo)liberali se ne slažu s Keynesovim stavovima. Ipak, iako je Milton Friedman "pokopao" Keynesa, suficit na računu robne razmjene s inozemstvom ostaje kao temeljni cilj svake razumne države. Štoviše, cilj je globalizacije temeljene na neoliberalizmu povećati tržište razvijenim zemljama kako bi se održala njihova gospodarska aktivnost. To je jedino moguće putem suficita robne razmjene s inozemstvom. Suficit je za merkantiliste jedino bitan jer on osigurava priljev zlata koji predstavlja "rezervni fond" u slučaju rata i pravi je put rasta nacionalnog blagostanja. Spomenuti Colbert govorio je kako mu je cilj da si svaki Francuz može nedjeljom priuštiti - gusku u loncu. Za zlato je uvijek moguće

Predsjednik SAD Woodrow Wilson

Donald Trump svoju ekonomsku politiku precizirao je izrazom 'America First'

Naša je ekonomska politika u funkciji stranke na vlasti: Frka Petešić i Zdravko Marić

GORAN MEHKEK / CROPIX

SDP je na crti našeg premijera: govore kako treba smanjiti broj jedinica lokalne uprave

DENIS JERKOVIC / CROPIX

dobiti željenu robu ili uslugu. U vrijeme merkantilizma bilježimo kako uvozne, tako i izvozne carine. To je vrlo važno uočiti. Naime, u vrijeme kada nije bilo značajnijih izravnih poreza, izvozne carine predstavljale su medij poreznim vlastima da dio poreznih prihoda naplati od inozemnih kupaca.

Ekonomska znanje

Protekcijonizam svoju slavu zahvaljuje mladoj američkoj republici i Njemačkoj. Protekcijonizam kao i merkantilizam polazi od nacionalne države s jasno određenim granicama. Bit protekcijonizma je u zaštiti domaćega gospodarstva. Tadašnja ekonomska teorija i politika pokazale su i dokazale da su uvjeti razmjene uvijek i svugdje u korist razvijenih zemalja koje su konkurentnije i upravo zato što su konkurentnije zagovaraju slobodnu trgovinu (dokaz kako je ekonomsku politika jedino i samo u nacionalnom interesu). SAD, Njemačka i Japan provodili su vrlo učinkovitu zaštitu svoga gospodarstva dok se nisu razvili, da bi potom zagovarali slobodno tržište. Sve za svoje gospodarstvo, a ekonomsko znanje služi kako bi se "objektivizirali nacionalni interesi" (normativni pristup objektivnim procesima). Valja reći kako velik broj ekonomskih povjesničara i poreznih stručnjaka smatra da je protekcijonistička politika mlade države jedan od bitnih uzroka građanskog rata u SAD-u. Jug je proizvodio pamuk

koji je postizao visoke cijene u odnosu na troškove. Izvoz pamuka je omogućavao izvoznicima da uvoze opremu iz Engleske (kao i ostalu robu). Uvođenjem carina na uvoz oprema je postajala skuplja kako bi se "kupilo" vrijeme da bi se razvila domaća industrija. Tako je zaštita sjevera predstavljala subvenciju koju je plaćao jug. Sličnu smo situaciju imali u bivšoj državi kada su nerazvijeni krajevi zastupali mišljenje kako treba voditi politiku aprecijacije dinara (podrška uvozu), dok su razvijene republike zagovarale politiku deprecijacije. Uglavnom se ne zapaža, jer se čini kako je samo po sebi jasno, da se carine nazivaju posebnim imenom za razliku od ostalih poreza. Razlog je to što u vrijeme protekcijonizma smisao carina nije u fiskalnom, već u ekonomskom pogledu. Intervencionizam u svojoj biti predstavlja korištenje svih raspoloživih instrumenata u ostvarivanju postavljenih privredno-političkih ciljeva. Tu su najbolje rezultate postigli Nijemci i Japanci. Štoviše, njihove su se države u ekonomskim krugovima nazivale Njemačka d.d. i Japan d.d.

Pravila igre

Globalizacija povećava propusnost državnih granica. Slobodna trgovina i neoliberalizam ruše sve pred sobom. U razvijenim zemljama to ne predstavlja ugrozu. One su ionako konkurentne i mogu prihvatiti tako određena pravila igre. Manje razvijene zemlje nisu kon-

kurentne i otvaranje granica, bez jasnih izračuna, može se pokazati kao pogubna kombinacija kao što pokazuje slučaj Hrvatske. Treba li govoriti kako je Hrvatska upravlja kriterija prihvatila otvaranje nacionalnih granica? Došla je strana konkurencija koja je pomekla ono što nije učinila privatizacija. Preko noći zatvoreni su proizvodni pogoni.

Štoviše, tada se tvrdilo da su postojeći kapaciteti nekonkurentni, a da ih nismo ni pokušali spasiti. Za razliku od nas, Slovenija, Češka, Slovačka, Poljska, Mađarska nisu napustile svoju industriju već su provodile aktivnu politiku kako bi učinili konkurentnijom. Zbog toga je slovenski tolar tako plivao i zato je osnovana Nova ljubljanska banka. To je razlog što Mađarska predstavlja utjecajnog hrvatskog partnera u svakom pogledu - kontrolira, uz ostalo, veliku poslovnu banku i INA-u. Propusnost nacionalnih granica posebno je izražena i naglašena u okviru EU-a. Propusnost se obrazlaže potrebom jedinstvenog tržišta. To je istina. Međutim, isto je tako istina da manje

razvijene zemlje nemaju šansu da se razviju ako se njihovo gospodarstvo ne tretira preferencijalno, što sam predložio premijeru Plenkoviću u vrijeme izrade programa aktivnosti za vrijeme našeg predsjedanja. Treba li reći kako je premijer prijedlog ignorirao. Tom i takvom inicijativom premijer Plenković dokazao bi zašto je u interesu razvijenih razvoj manje razvijenih zemalja. Tu se javlja "imperijalizam" razvijenih koji predlažu integraciju u dvije ili više brzina. Predlagači više brzina predložili su kako se predlaže EU kolonijalizam. To ja nazivam politikom "divide et impera".

Rasprava je imala za cilj pokazati kako suvremena država najveću moguću pažnju posvećuje svome gospodarstvu. Od uspostave države sve je podređeno nacionalnom gospodarstvu. Ekonomska je politika uvijek i svugdje bila "sluga" svome gospodarstvu. Države nisu burme sredstva da bi "kreirale" što veću potražnju za svojim proizvodima i uslugama. To je iznjedrilo kolonijalizam i imperijalizam. Njihovi javni oblici mijenjaju se u ovisnosti o danim uvjetima. Neke

zemlje su se razvile, a druge nisu. Međutim, ono što želim reći je da svaka zemlja treba i može samo sebe kriviti za neuspjeh i hvaliti za uspjeh. Hrvatska je imala, usprkos ratu, znatne mogućnosti da dinamizira svoj razvoj. Mi smo priliku propustili. To činimo i danas. Na to ukazuje prisutna predizborna retorika. Naša je ekonomska i svaka druga politika u funkciji stranke na vlasti. To nije dobro. Na prvome je mjestu interes građana, potom političke opcije i na kraju interes pojedinca. Individualizam o kojem se toliko zbori samo je eufemizam za opravdanje "grijeha propusta". Predizborna kampanja već sada pokazuje kako se ne razmišlja o promjenama.

Interes građana

Reforma lokalne uprave i samouprave najbolji je primjer. HDZ i SDP obećavaju promjene ustroja lokalne vlasti. Međutim, oni ne govore o promjenama kakve nam trebaju. Oni govore o kozmetici. Premijer Plenković ističe kako se neće preispitati opravdanost opstanka postojećih županija. Njegova argumentacija je, u najmanju ruku, neprihvatljiva. Kao argument da se neće preispitivati postojeći sustav županija premijer Plenković navodi rezultat zadnjih izbora na kojima je HDZ osvojio 13 od 20 županija. Gdje je tu interes građana? SDP je također na crti našeg premijera.

Govore kako treba smanjiti broj jedinica lokalne uprave i samouprave. Ne govore o lokalnoj upravi i samoupravi kao temeljnoj jedinici razvoja i učinkovitog raspolaganja raspoloživim resursima. Takvo javno iznošenje političkih stavova, kako voli svoje odluke nazivati premijer Plenković, najbolje nam govori što politička elita misli o svojim građanima. Na ovim stranicama, i ne samo na njima, godinama tvrdim kako lokalnu upravu i samoupravu valja ustrojiti na način da se dinamizira gospodarski razvoj. To očito našoj politici ne pada na pamet. Primjera je bezbroj o kojima sam raspravljao na ovim stranicama (uvijek dostupne na www.rifin.com). Hrvatskoj je potreban novi pristup kako gospodarskom sustavu, tako i gospodarskoj politici. Hrvatska ima dovoljno resursa da pokrene razvoj i tako se pridruži razvijenim i uređenim zemljama. To je bitno razumjeti, kako kaže naš premijer.

Nacionalna ili tržišna država, svejedno. Bitno je shvatiti da su uvijek postojala ograničenja koje razumna i učinkovita politika može i mora savladati. To je smisao ekonomske politike. Naš četverogodišnji horizont, koji preferiraju političari, predstavlja značajno ograničenje. Povećanje blagostanja i ravnopravnosti svih građana temeljni je cilj i određenje koje politika ne smije marginalizirati.

Prisutno dijeljenje kako bi se došlo povjerenje birača moram nazvati neprimjerenom politikom koju ničim nije moguće opravdati. Privatizacija države, ma u kojem obliku, vodi nas u siromaštvo. Prema tome, Hrvatska nije imala niti ima nacionalnu ekonomsku politiku. Predizborna retorika sugerira da je neće ni imati. ■

OPASAN PROSTOR

Piše: dr. sc. Igor Peternel

Ukinuta neradna nedjelja: to što Plenkovićev kartel radi više nije ni smiješno!

U strahu za novi mandat sve se pokušava, ali nigdje dosljednosti. Kad si sve, nisi ništa!

ko stabilnost duopola i garancije da će, ako već nije na vlasti, ubrzo na vlast doći. Velike koalicije nisu ništa neobično u državama s razvijenom demokratskom kulturom i standardima, u zemljama u kojima nikome ne pada napamet crpiti legitimitet preko zastupnika koji izdaju birače i pristaju postati žetoni - bilo čiji. Međutim, mi nismo zemlja razvijene demokracije, a kamoli vladavine prava i demokratske. Mi smo demokraciju prigrlili samo u smislu da svake četiri godine smijemo glasati.

Kao posttotalitarno društvo logično je da same standarde i kulturu usvajamo postupno, ali naš je problem što u tom kontekstu u principu nazadujemo. Demokratsku proceduru trebaju nadzirati institucije, civilno društvo i mediji. Institucije su u Hrvatskoj oduvijek bile ekspozitive stranke na vlasti, nikada, ali baš nikada nisu djelovale autonomno, civilno društvo pojeo je internet, ali i vlastita materijalna pohlepa pa su ostali jedino mediji kao alarmni uređaji prema javnosti. Da nema medija, makar i takvih kakvi su, Hrvatska bi danas bila manje demokratska nego u socijalizmu. Jer ni jedna vlast

se ne boji opozicije, institucija, a pogotovo ne civilnog društva. Vlast respektira jedino medije koji su u stanju rušiti im ministre kao čunjeve. Sve su teme na stolu, ali one ključne na kojima se gube izbori uvijek su ideološke i one vezane uz korupciju. A tu dionice Vlade premijera Plenkovića nikako ne stoje dobro. Dvije trećine Vlade su mu zbog koruptivnih afera mediji najurili, ideološki je lutao od cvijeća za spomen-bitke na Sutjesci i Istanbulske konvencije pa sve do HOS-a u Okučanima. U strahu za novi mandat sve se pokušava, ali nigdje dosljednosti. Kad si sve, nisi ništa!

Ma koliko kampanja bila krnja, može se očekivati da će se ipak otvoriti nekoliko ključnih afirmativnih tema: - Izborni zakon i potreba donošenja novog izbornog zakona vodeći računa o preporukama Ustavnog suda kako izborne jedinice treba uskladiti na način da se ujednači broj zastupnika koji se biraju prema broju glasača. Može se očekivati i da će se otvoriti pitanje dopisnog glasanja ma koliko to ne odgovaralo duopolu velikih stranaka koje preferiraju visoku apstenciju i dominaciju svojih članova i zbog klijentelizma zainteresiranih simpatizera

- Zdravstveni sustav i njegova održivost nakon koronakrize, pogotovo kad je riječ o financiranju i dostupnosti usluge - Odlazak mladih iz zemlje i poticajne mjere za ostanak kao ključan preduvjet za opstanak društva - Potpuna reforma javne uprave u smislu broja općina i gradova - Pravosuđe i korupcija te s tim u vezi pozicija državnog odvjetništva - Mjere za opravak gospodarstva nakon koronakrize

Posebno će biti bitna tema potresa u Zagrebu i skandalozno ignorantsko ponašanje Vlade premijera Plenkovića s tim u vezi. Vlada daje većine u Saboru također. Otišli su, pustili se i izdali gradone Zagreba koji u studentskom domu čekaju da im netko kaže što će biti s njihovim stanovima i kućama! Kad bi se sada, koncem svibnja, krenulo, jedva bi se stiglo do zime ljude useliti! Opravdavaju se da nisu imali vremena i da je za tako kompleksnu obnovu potrebno vrijeme za donošenje zakona. O čemu govore? Za bogaćenje konzultanata preko Agrokora smislili su zakon u pet dana, a za nevjerojatnu katastrofu svojih sugrađana nisu uspjeli dva mjeseca! Nisu, jer Plenkovića i njegova koalicijskog partnera Bandića tema potresa ne zanima! Trenutno im to nije u fokusu interesa, preskupo je za broj glasova koji bi dobili odgovornim državnim činjenicima ponašanjem. Da je kojim slučajem riječ o izbornoj jedinici u kojoj Plenković očekuje ključnu podršku za sastavljanje Vlade, sami HDZ-ovi aktivisti bi popravljali građanima zidove. Međutim, Zagrepčani nisu pouzdani glasači pa samim tim nisu ni prioritarno bitni u ovom trenutku kada se premijer bori da mu karijera odjednom ne postane fijaska. Da je država ovako neozbiljno funkcionirala devedesetih godina, i danas bi imala prognanike. Srećom, tada su vladali ozbiljni ljudi, a ne Plenković i Jandroković. ■

Da je država ovako neozbiljno funkcionirala 90-ih, i danas bi imala prognanike. Srećom, tada su vladali ozbiljni ljudi, a ne Plenković i Jandroković